

rült, nem tér vissza többé.”

Minden ifjúság tündéri s mind elmerül, az olvasó érzi, többről van szó, mint a *mindenkori ifjúság* tenger alá süllyedéséről. Egy kicsit nihilista világnézet-konceptió hull itt alá s török apró darabokra, mint vak tükör, amit a kegyelet, egy sor emlék sajnál talán. Kezretlen szavakkal egyébként ki is mondja e különös halotti toron az

egyik barát: „Hiányzik a társaságból az erkölcsi alap.”

Az „irodalmi történetek” közül kettő, a mélyen megindító *Baracklekvár* és *A titkár* remek szereplőtársak körítésével Karinthy Frigyes alakját kelti életre, *A jó hiénák* és a *Béla bátyám* a családfő halála utáni állapotokat rajzolja meg.

A regény egyik lapján azt írja Karinthy Ferenc: „...minden emlék szo-

morú, a futó időre, elmúlásra int.” Az író aranypporral szórja be zörgő emlékeit, de a kötet utolsó darabjában, a *Marci*-ban tovább lép: szakasztott mása-fia úgy csetlik-botlik körötte, mint hajdan ő apja körül. Így áll a szerző öszszekötő kapocs, de mérlegnyelvként is az emlékező és emlékeztető ket-tős szerepében. (*Szépirodalmi Könyvkiadó 1967.*)

KISS GYULA

HÁMORI OTTÓ: RÁKTÉRÍTŐ

Aki a szokatlant kedveli, megtalálhatja e regényben a kísérletező, mércéken túllépő szerkezeti törekvéseket csakúgy, mint központi hőse, Komáromi Viktor körül örvénylő múlt és jelen kapcsolatában az érdekeset. S ennek az érdekességnek a forrása a szélsőséges helyzetek, leírások, emberi sorsok reálisnak tűnő szövevényében lelhető. Az író a megosztott szintér módszerével „elidegeníti” hőset, és különös környezetbe, Ciprus szigetére helyezi feltételezhetően azért, hogy a Komáromi család három nemzedékének ellentmondásos sor-sán felülemelkedve rendezhessen, magyarázhason emberi kapcsolatokat, erkölcsi és politikai relációkat. Ez az érzékelhető szándék azonban törést szenved.

A múlt víziószerű emlékképei belemosódnak Viktor különös jelenébe,

meghatározzák és megbontják, egyben bizonytalanná teszik helyzetét, cselekedeteit. Értelem és cél nélkül ödög, medítál és szeretkezik a köréje festett hellén világban. Ám mentségül tekintsük a regény szerkezeti koncepcióját, s fogadjuk el a *forma dat esse rei* alapján az adott helyzetet hitel-lesnek. Világossá ekkor sem válik, hogy miért épp Cipruson és miért épp clochard-i állapotban képes szembenézni szerettei emberi bűneivel, kicsinységével és önmaga kínzó problémáival. Nemkülönben zavaró bizonyos alaphelyzetek refrénszerű visszaidézése, a tűnő és felködlő múlt epizódjainak újra meg újra kötése más emlékképhez és a jelen bedekker ihletésű világához. A valóság így alárendeltjévé válik az emlékezősnek, mely nem csupán a regény anyagát teremti, hanem módszerét

is. A regénynek laza keretet ad Viktor gondolati disputája öccsével, aki a józan szürkeség és fantáziátlanság jeleivel amolyan szükséges antichtonja hősünknek. Az író legtöbb gonddal és szeretettel Zoltánt, a merész és tehetséges építésmérnököt mutatja be. Szertelen és szokatlan egyéniség; megszállotta gigantikus UTF-tervének, s úgy tör célja felé, hogy eközben elpusztítja, akit szeret. Az álmok szigetéről visszatérő Viktor a valóság árnyai és fényei között újra önmagára talál.

Hámori Ottó e regényében az újért lázadó, teremtmény ember hitéről, a múlt nehéz örökségén át-lépő fiatal generáció jövőt formáló akaratáról vall. Hitelesen és jól? — A lektür szintjén csupán. (*Szépirodalmi Könyvkiadó 1967.*)

MEIXNER BÉLA